

Národní plán výuky cizích jazyků

Cílem Národního plánu výuky cizích jazyků je vytvořit odpovídající podmínky pro zvýšení jazykových znalostí a jazykových kompetencí obyvatelstva České republiky v cizích jazycích, aby občané dovedli porozumět a komunikovat i v cizích jazycích. Učení se cizím jazykům a jejich používání nám pomáhá být otevřenější k druhým kulturám a názorům. Je zde vymezeno několik strategických linií, které napomohou dosažení stanoveného cíle: zajištění dostatečného počtu kvalifikovaných učitelů jazyků a jejich soustavné další vzdělávání, rozšíření a aplikace moderních výukových metod, zpracování kvalitních výukových materiálů v tiskové a multimediální formě, široké využití informačních a komunikačních technologií (ICT) pro realizaci kombinovaných a distančních forem jazykového vzdělávání prostřednictvím e-learningu, umožnění učení se jazykům i znevýhodněným skupinám obyvatel ČR formou „jazykových poukázek“ (ženám vracejícím se z mateřské dovolené, ženám starším 50 let apod.), zajištění dostatečných finančních zdrojů, spolupráce zainteresovaných resortů při realizaci aktivit stanovených akčním plánem na léta 2005 – 2008.

Pro splnění každé schválené aktivity podle Národního plánu je nutné sestavit pracovní komisi, která rozpracuje projekt do všech detailů s podrobným harmonogramem, rozpočtem a vypracováním kontrolních mechanismů ke správnému čerpání vyčleněných finančních prostředků.

Požadavek, aby každý občan Evropy byl schopen komunikovat kromě mateřského jazyka alespoň ve dvou dalších jazycích, je v oblasti obsahu vzdělávání naplňován postupným vytvářením rámcových vzdělávacích programů pro jednotlivé obory vzdělávání. Vytvořeny a schváleny jsou již Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Všichni žáci v základním vzdělávání tak projdou výukou anglického jazyka. Počáteční vyučování anglického jazyka bude zaměřeno na zajištění návaznosti výuky angličtiny od mateřské školy po střední školu. Výstupní úroveň v 5 ročníku je jazyková úroveň A1 a směřuje k jazykové úrovni A2. V 9. ročníku je cílová jazyková úroveň A2 a směřuje k jazykové úrovni B1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Jazykové kompetence absolventů střední školy jsou stanoveny na úroveň B2 a mohou ji přesáhnout podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Taková jazyková vybavenost jim umožní bezproblémovou komunikaci s obyvateli ostatních zemí Evropské unie.

Jazykové vzdělávání v českém školství má dlouholetou tradici a má k dispozici velmi kvalitně zpracované metodické postupy, které jsou stále modernizovány a harmonizovány v souladu s doporučeními, dokumenty a projekty v oblasti jazykové politiky Rady Evropy a Evropské Komise, se kterými je odborná veřejnost průběžně seznamována prostřednictvím národních a mezinárodních diseminačních aktivit, např. seminářů Evropského střediska pro moderní jazyky, konferencemi apod. Na tvorbě některých projektů Rady Evropy se podíleli odborníci pedagogických fakult České republiky.

Realizace aktivit uvedených v národním plánu vytváří prostor pro co nejširší uplatnění nových metod a podkladů jazykové politiky odvíjející se z Akčního plánu Komise Evropské unie na podporu jazykového vzdělávání a jazykové rozmanitosti na léta 2004-2006 do školské praxe.

Volba druhého cizího jazyka se bude odvíjet z podstaty mnohojazyčnosti tedy dostatečně široké nabídky dalších jazyků (francouzština, ruština, italština, španělština a jiné.) V naší geografické situaci to znamená především jazyků sousedních států (němčina, polština) mezi nimiž má zvláštní postavení slovenština v návaznosti na tradici bilingvního státu. Slovenština se dá zvládnout metodou „napříč předměty základní školy“, není nutné ji zařazovat jako další cizí jazyk.

Nabídka jazykového vzdělávání všem občanům vyžaduje dostatečný počet kvalitních učitelů cizích jazyků. Tento úkol stojí na prvním místě realizace celého plánu. Problematiku dostatečného počtu učitelů cizích jazyků vyřeší zvýšení počtu a rozmanitosti studijních programů fakult vzdělávajících učitele a přijímání většího počtu uchazečů, zejména do kombinované formy studia. Budou podporovány zahraniční studijní pobyty budoucích učitelů i učitelů všech typů škol. Stávající učitelé budou mít příležitost se dále vzdělávat ve svém oboru podle nově připraveného „Rámcového plánu systému kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro cizí jazyky“.

Vzdělávání ve školách se dotýká možné výuky jazyků již od předškolního věku formou jazykové propedeutiky. Výuka cizího jazyka v mateřských školách není povinná. Na výuku v mateřské škole se může plynule navazovat v 1. ročníku základní školy s využitím metodického postupu „napříč předměty 1. stupně“. Od 3. ročníku je výuka cizího jazyka povinná. V souvislosti s navrhovanou koncepcí se postupně zvýší počet hodin cizích jazyků na 1. stupni i na 2. stupni základní školy. Na základní školu naváže výuka na středních školách, kde se zvýší počet hodin jazykové výuky v učebních plánech některých oborů.

V této souvislosti je třeba rovněž zmínit velmi účinný nástroj ke zlepšení jazykových znalostí a dovedností žáků, a to výuku některých předmětů (úplně nebo částečně) v cizím jazyce (tzv. CLIL – Content and Language Integrated Learning), která umožňuje, aby si žáci zároveň obsahem učiva zlepšovali a osvojovali i kompetence v cizím jazyce. Rozšíření výuky typu CLIL je podmíněno dostupností učitelů, kteří na patřičné požadované úrovni zvládají nejen jazyk, ale jsou i kvalifikovanými učiteli nejazykových předmětů. Počet takových učitelů může v dlouhodobé perspektivě významně ovlivnit zejména zavedení takových studijních oborů do programů vysokých škol připravujících učitele, které na výuku typu CLIL budou připravovat budoucí učitele.

Jako nástroje při osvojování a evaluaci jazykových znalostí budou využita Evropská jazyková portfolia, která jsou v České republice zpracována pro všechny věkové kategorie. Evropská jazyková portfolia umožňují nový pohled na výuku jazyků v kontextu moderních jazykově-metodických trendů. Jejich efektivní využití předpokládá přípravu učitelů jazyků pro práci s nimi.

Další jazykové vzdělávání dospělých bude podpořeno vytvořením Národního jazykového portálu, který umožní všem občanům naší republiky bezplatně se vzdělávat

formou e-learningových jazykových kurzů. Kurzy budou zpracovány pro různé jazyky v různých jazykových úrovních definovaných Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky. Zde se počítá s vypracováním celostátního systému jazykových výukových programů. Druhou možností učení se jazykům je využívat vzdělávací poukázky, o jejichž vícezdrojové financování se rozdělí stát, zaměstnavatelé i jednotlivci.

V návaznosti na Národní plán bude zajištěn výzkum a vývoj v oblasti vyučování a učení cizích jazyků zařazením do resortního plánu výzkumu. Zařazení disciplíny „didaktika cizích jazyků“ mezi vědní disciplíny, v nichž je možno dosáhnout doktorského titulu, habilitace a profesury, je podmínkou rozvoje tohoto oboru vzdělávání. Vysoké školy mají významnou úlohu v rozvoji jazykové vzdělanosti, přesto se nedaří rozvinout vědeckou a pedagogickou práci v oborech didaktik jednotlivých cizích jazyků. Tomuto rozvoji brání přetrvávající názor, že didaktika cizích jazyků nepatří mezi vědní disciplíny.

Akční plán výuky cizích jazyků pro období 2005 – 2008

Struktura akčního plánu:

1. Cizí jazyky v předškolním vzdělávání
2. Cizí jazyky v základním vzdělávání
3. Cizí jazyky ve středním vzdělávání a vyšším odborném vzdělávání
4. Cizí jazyky v terciárním vzdělávání
5. Cizí jazyky v rámci dalšího vzdělávání
6. Cizí jazyky v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků
7. Výzkum a inovace v cizojazyčném vzdělávání
8. Další podpůrné aktivity

Níže uvedené aktivity jsou rozděleny podle naléhavosti do 3 oblastí, které jsou rozepsány v části IV

V oblasti I jsou uvedeny aktivity, bez nichž nelze zahájit realizaci Národního plánu výuky cizích jazyků a na které žádá MŠMT navýšení rozpočtu kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v oblasti II jsou uvedeny aktivity, které MŠMT bude realizovat v rámci stanoveného rozpočtu kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, v oblasti III jsou uvedeny aktivity, které jsou realizovatelné pouze při navýšení rozpočtu kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, jejich realizace však není v roce 2006 nezbytná a lze je přesunout na další roky.

Do I. oblasti s vysokou prioritou zařazujeme bod 2. 7 (Navýšit hodinovou dotaci výuky cizího jazyka v základních školách).

1. Cizí jazyky v předškolním vzdělávání

Výhody jazykového vzdělávání v útlém věku, mezi které patří i lepší dovednosti v mateřském jazyce, se projeví jen tehdy, když jsou učitelé speciálně vyškoleni pro výuku jazyků velmi malých dětí. Odpovídající nástroje a pomůcky a dostatečný prostor pro jazykovou výuku v učebním plánu jsou nezbytnými podmínkami. Iniciativy směřující ke snadnější dostupnosti jazykového vzdělávání pro stále mladší a mladší žáky musí být podpořeny přiměřenými zdroji včetně zdrojů pro přípravu učitelů.

Děti v raném věku si uvědomují kulturní hodnotu svého národa a učí se vážit si ostatních kultur, začínají být otevřenější vůči ostatním a projevují o ně zájem. Jazykové vzdělávání v mateřských a základních školách formuje klíčové postoje vůči jazykům a kulturám a vytváří základy pro celoživotní jazykové vzdělávání. Rodiče a učitelé potřebují být informováni o výhodách a zákonitostech raného vzdělávání v cizích jazycích .

Rané vyučování není chápáno jako klasická výuka jazyka, ale především jako příprava na jeho osvojování.

Předpokládá se zahájení výuky v posledním ročníku předškolního vzdělávání formou jazykové propedeutiky, tzn. poskytnutí příležitosti k nahlédnutí do jiných kultur, jiného vyjadřování a motivování dětí k učení se cizímu jazyku. Jazykové vzdělávání dětí v raném věku bude zajišťováno speciálně vyškolenými učiteli mateřských škol. Na základě zkušeností odborníků děti v raném věku potřebují mít tuto výuku zařazenu denně v krátkých intervalech. Materiály, které budou pro tuto výuku používány, budou k dispozici též rodičům dětí. Tato výuka není povinná a je závislá na odborné kvalifikaci učitelek mateřské školy.

Jiný způsob výuky cizího jazyka je v mateřské škole neefektivní, nedá se srovnat s dvojjazyčným prostředím v rodině. Tento návrh respektuje spíše požadavky rodičovské veřejnosti a skutečnost, že v řadě mateřských škol je dětem nabízena výuka cizího jazyka. Jestliže se však vyučuje jen jednu hodinu týdně, výsledek je velmi slabý a rodiče jsou takovouto výukou právem zklamáni. Zařazením angličtiny by byla zajištěna návaznost na základní školu. Návaznost v jiném cizím jazyce se dá řešit zařazením nepovinného předmětu od 1. ročníku základní školy. Podmínkou je zajištění odborné kvalifikované výuky.

- 1.1 Zvýšit informovanost učitelů a rodičů o raném jazykovém vzdělávání a o podmínkách pro zajištění jeho dobrých výsledků.
- 1.2 Zpracovat metodický materiál pro výuku angličtiny (případně jiného cizího jazyce) pro předškolní děti a zdarma jej poskytnout mateřským školám, které o něj projeví zájem.
- 1.3 Zařadit angličtinu do programu přípravy učitelů mateřských škol v pedagogických školách a na pedagogických fakultách.
- 1.4 Zařadit propedeutiku výuky cizích jazyků do Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání.
- 1.5 Do studijního programu přípravy budoucích učitelů mateřských škol zařadit výuku předmětu „jazyková propedeutika“.

2. Cizí jazyky v základním vzdělávání

Rané jazykové vyučování může pokračovat v 1. a 2. ročníku ZŠ nepovinně. V průběhu jazykového vzdělávání si žáci uvědomují kulturní hodnotu svého národa a budují si vztah k ostatním kulturám. Efektivní jazykové vzdělávání může probíhat v návaznosti na mateřskou školu. Do výuky budou zařazovány krátké intervaly výuky angličtiny v hodinách ostatních vyučovacích předmětů podle metody „napříč předměty 1. stupně“.

- 2.1 Proškolení vyučující v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků k jazykové propedeutice a výuce „napříč předměty 1. stupně“.
- 2.2 Zařadit angličtinu do programu přípravy učitelů 1. stupně ZŠ na pedagogických fakultách

Cizí jazyk je povinně zařazen do 3. – 9. ročníku. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále RVP ZV) umožňuje školám začít s výukou i v nižších ročnících. Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného

evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládnání cizího jazyka.

2.3 Jako povinnou výuku prvního cizího jazyka preferovat anglický jazyk v návaznosti na rané vyučování a v hodinové dotaci určené učebními plány vzdělávacích programů.

2.4 Zadat vypracování metodických materiálů na podporu slovenštiny a dalších jazyků z příbuzné jazykové oblasti ve školách, vydání a rozeslání do všech základních škol.

V rámci podpory mnohojazyčnosti se budou nabízet též slovenština, polština, nebo jiný cizí jazyk z příbuzné jazykové oblasti. Na školách pracuje dostatek kvalifikovaných učitelů ruštiny, kteří nejsou využiti k výuce svého předmětu. Střední a starší generace jsou v naší společnosti bilingvní, protože rozumějí slovenštině a dokáží se domluvit ve slovenštině. Mladší generace už vnímá slovenštinu jako cizí jazyk. Přitom naučit se rozumět tomuto jazyku je velmi snadné.

2.5 Vyhlásit dotační program „Program podpory výuky málo vyučovaných cizích jazyků“.

Cílem programu je podpořit výuku málo užívaných cizích jazyků i za situace, kdy se k výuce přihlásí minimum žáků školy (podle stanoveného minimálního počtu, tzn. 7 žáků). V rámci podpory mnohojazyčnosti se budou nabízet další jazyky, především jazyky sousedních států (němčina, polština). Bude podporována také výuka francouzštiny, jednacím jazyk Evropské unie. Na školách pracuje dostatek učitelů francouzštiny a nemají příležitost francouzský jazyk vyučovat. Nabídka jazyků by měla být co největší a neměla by být omezena.

2.6 V návaznosti na deklarovaná doporučení Evropské charty regionálních či menšinových jazyků (ETS č. 148) a v souvislosti s ratifikací Charty Českou republikou podporovat vydávání metodických materiálů a publikací pro využití ve výuce v předškolním, základním a středním vzdělávání. Publikace koncipovat v kontextu multikulturní výchovy, tematicky je zaměřit do oblasti literatur národnostních menšin žijících v ČR s akcentem na literaturu pro děti a mládež, na současnou literaturu včetně regionální historie.

2.7a Navýšit hodinovou dotaci výuky cizího jazyka v základních školách o 3 vyučovací hodiny na 1. stupni v rámci priorit I. kategorie.

Týdenní hodinová dotace pro cizí jazyk je stanovena minimálně na 3 hodiny týdně ve 3. – 9. ročníku. Učební plán ZŠ bude navýšen o 9 hodin cizích jazyků celkem. Na 1. stupni ZŠ o 3 hodiny zavedením povinné výuky cizího jazyka ve 3. ročníku a o 6 hodin na 2. stupni zavedením povinné výuky dalšího cizího jazyka nejpozději od 8. ročníku. V rozpočtu je počítáno s finančním zajištěním tak, aby bylo pokryto dělení hodin výuky cizího jazyka.

2.7b Navýšit hodinovou dotaci výuky cizího jazyka v základních školách o 1 vyučovací hodinu na 2. stupni v rámci aktivit II. kategorie.

2.8 Podporovat zahraniční výměny, mobility skupin, tříd a pedagogů rozšířením informovanosti o možnostech výměnných pobytů a podporovat jejich využívání. Vyhlásit dotační program, který bude administrován ve spolupráci s kraji.

Výměnné pobyty pozitivně působí na vztah žáka k osvojovanému jazyku. V přirozeném prostředí se setkává s jazykem a reáliemi země příslušného jazyka. Výměnným pobytům napomáhá zapojení do programů Comenius, Label, e-Twinning. Je vhodné do programu integrovat i další aktivity (sport, hudbu apod.), kde používání cizího jazyka je přirozené.

2.9 V rámci rozvojového programu podpory výuky cizích jazyků zajistit finanční prostředky pro služební cesty pedagogů při výjezdech žáků do zahraničí následující formou: škola, která organizuje výjezdy žáků do zahraničí, bude moci v případech, kdy cestovní náhrady pedagoga nejsou hrazeny z některého z komunitárních programů, požádat o jejich částečnou úhradu z příslušného modulu rozvojového programu na podporu výuky cizích jazyků.

2.10 Zavedení Evropského jazykového portfolia do škol.

Evropské jazykové portfolio umožňuje urychlení modernizace výuky jazyků podle potřeb Evropské unie. Portfolio žáka motivuje pro učení se jazyku, ukazuje mu, co už dokázal. Nesrovnává ho se spolužáky, vede ho k sebehodnocení, ukazuje mu cíl výuky a vede ho ke spolupráci s rodiči pro uplatnění svých jazykových dovedností. Zavedení Evropského jazykového portfolia (dále EJP) do škol přispěje ke zlepšení jazykového vzdělávání. Učitelé jazyků se potřebují naučit pracovat na hodinách jazyků s EJP. Česká republika má vydána všechna jazyková portfolia pro žáky 1. stupně, pro žáky 2. stupně, pro žáky středních škol a pro dospělé.

2.11 Vyučující cizích jazyků budou v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků proškoleni pro práci s EJP.

3. Cizí jazyky ve středním vzdělávání a vyšším odborném vzdělávání

3.1 V souvislosti s přípravou na novou maturitní zkoušku bude posílena hodinová dotace vzdělávacích programů středních odborných škol o 1 hodinu výuky cizího jazyka týdně po celou dobu studia.

Stávající úroveň jazykové výuky na středních odborných školách neodpovídá u všech škol kritériím pro dosažení jazykové úrovně B1 a B2 u maturitní zkoušky (úrovně B1 a B2 jsou stanoveny v souladu s Evropským referenčním rámcem pro jazyky).

3.2 Poskytnout prostředky na krátkodobé odborné jazykové pobyty žáků středních škol a vyšších odborných škol v zahraničí prostřednictvím dotačního programu MŠMT. Dotační program bude administrován ve spolupráci s kraji do zemí Evropské unie.

Výměnné pobyty pozitivně působí na vztah žáka k osvojovanému jazyku. V přirozeném prostředí se setkává s jazykem a reáliemi země příslušného jazyka. Výměnným pobytům napomáhá zapojení do programů Comenius, Label, e-Twinning. Je vhodné do programu integrovat i další aktivity (sport, hudbu apod.), kde používání cizího jazyka je přirozené.

3.3 Podpořit tvorbu malonákladových učebnic jazyků zaměřených na odborný jazyk prostřednictvím výběrového dotačního programu. Vytvořit dotační program MŠMT.

3.4 Při akreditování vzdělávacích programů vyšších odborných škol zajistit dostatečnou úroveň výuky odborného cizího jazyka.

4. Cizí jazyky v terciárním vzdělávání

4.1 Bude posílen rozpočet vysokých škol o účelové prostředky určené katedrám cizích jazyků na posílení odborného jazyka včetně jazyků méně užívaných.

V současnosti převažuje pohled vedení vysokých škol na jazykové vzdělávání jejich studentů jako na záležitost každého studenta. Díky tomuto názoru i z důvodů ekonomických je mnohdy omezována výuka odborného cizího jazyka a zejména pak realizace výuky tzv. méně užívaných jazyků. Do cílové skupiny zařadit i učitele učitelů nejazykových oborů.

4.2 Vytvořit jazykové studijní programy fakult vzdělávajících učitele. Zařadit disciplinu „cizí jazyky“ do bakalářských studijních oborů pro přípravu učitelů nejazykového směru a zajistit tím možnost jejich aktivního zapojení do jiných programů, které podporují výměnné pobyty a do mezinárodní spolupráce škol.

Podle ustanovení § 13 odst. 3 zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) je možné vyučovat některé předměty částečně v cizím jazyce . Podmínkou pro reálné využití této možnosti je vytvoření akreditovaných studijních programů pro přípravu pedagogů, kteří budou připraveni na výuku vyučovacího předmětu v cizím jazyce. Do cílové skupiny zařadit i učitele učitelů nejazykových oborů.

4.3 Rozšířit nabídku studijních programů aprobační nejazykový předmět s jazykem a rovněž studijních programů cíleně připravujících na výuku nejazykových předmětů – tzv. CLIL (výuka některých předmětů v cizím jazyce).

Již nyní je podle ustanovení § 13 odst. 3 zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) možné vyučovat některé předměty částečně v cizím jazyce , tuto nabídku je však nutné výrazně rozšířit, což bez dostatečného počtu pedagogů schopných vyučovat nejazykové předměty v cizím jazyce a bez materiálního zabezpečení není možné.

4.4 Zajistit zařazení oborových didaktik cizích jazyků mezi vědní discipliny při jednání akreditační komise.

4.5 Poskytnout prostředky na studijní jazykové pobyty v zahraničí studentů vysokých škol, kteří se připravují na učitelství povolání v oboru cizí jazyk prostřednictvím dotačního programu.

5. Cizí jazyky v rámci dalšího vzdělávání

V rámci Národního plánu budou podporovány jazykové projekty zvyšující motivaci dospělých k dalšímu vzdělávání v oblasti učení se cizím jazykům. Bude podpořena tvorba nových výukových programů, včetně takových, které budou nabízet učení se částečným jazykovým kompetencím podle potřeb jednotlivých skupin občanů. Zejména je třeba věnovat podporu jazykovému vzdělávání ženám, které se vrací z mateřské dovolené do pracovního procesu a ženám nad 50 let.

5.1 Jazykové vzdělávání bude podpořeno vybudováním Národního jazykového portálu, který bude umožňovat všem občanům bezplatně se vzdělávat formou e-learningových jazykových kurzů. Kurzy budou zpracovány pro různé jazyky v různých jazykových úrovních, definovaných Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky.

Navrhuje se v podmínkách zakotvit prezenční formu závěrečné zkoušky na akreditovaných pracovištích pro zajištění kvalitní jazykové přípravy účastníků studia.

5.2 Program jazykového vzdělávání dospělých, který využije “vzdělávací poukázky“ jako účinný, efektivní a transparentní nástroj pro podporu poptávky po dalším vzdělávání v cizích jazycích, o jehož vícezdrojové financování se rozdělí stát, zaměstnavatelé i domácnosti (jednotlivci).

Kurzy budou nabízeny v různých jazykových úrovních definovaných Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky podle potřeb vzdělávaných. Jazykovými kurzy projde a svoji jazykovou kompetenci si v letech 2006–2008 zvýší až 100 tisíc dospělých osob. Poskytovateli kurzů se stanou školy, vysoké školy a jazykové školy. Operátor programu, který bude vybrán výběrovým řízením, zajistí realizaci programu podle definovaných parametrů a vytvořeného prováděcího projektu.

5.3 Podpořit jazykové vzdělávání v rámci rekvalifikací a v podnikovém vzdělávání formou dotačního výběrového programu MŠMT.

5.4 Zavést do jazykové výuky v rámci dalšího vzdělávání práci s Evropským jazykovým portfoliem pro dospělé. Evropské jazykové portfolio umožňuje urychlení modernizace výuky jazyků podle potřeb Evropské unie. Portfolio motivuje pro učení se jazyku, ukazuje čeho již bylo dosaženo, vede k sebehodnocení, ukazuje cíl výuky.

6. Cizí jazyky v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků

Situace v oblasti odborné kvalifikovanosti učitelů k výuce jazyků se postupně zlepšuje. Přesto nelze současný stav, kdy část žáků je vzdělávána učiteli bez odborné kvalifikace považovat za uspokojivý.

- 6.1 Zpracovat rozvojový program pro učitele 1. stupně bez odborné kvalifikace, kteří učí nebo budou učit cizí jazyk na 1. stupni ZŠ pro období 2005-2010.
- 6.2 Zavést a realizovat Rámcový plán systému kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Posílit rozpočet dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro semináře cizích jazyků.

Rámcový plán systému kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro cizí jazyky je již zpracován a schválen MŠMT.

- 6.3 Realizovat projekt „Brána jazyků“ v rámci Evropských sociálních fondů.

Projekt „Brána jazyků“ navazuje na projekt JAME (Jazyková a metodická příprava) učitelů jazyků bez příslušné odborné kvalifikace pro výuku cizího jazyka. Cílem je pomoci těmto učitelům zvyšovat své jazykové a metodické kompetence a připravit je k přijímací zkoušce ke studiu na vysoké škole. U projektu se předpokládá využití finančních prostředků z Evropských sociálních fondů. Projekt byl zahájen v říjnu 2005 a realizuje ho NIDV.

7. Výzkum a inovace v cizojazyčném vzdělávání

- 7.1 Zajistit zařazení výzkumu a vývoje v oblasti vyučování a učení cizích jazyků do rezortního plánu výzkumu.

- 7.2 Zavést jazykovou propedeutiku do vzdělávacího systému.

Princip programu jazykové propedeutiky spočívá v tom, že žák, dříve než se začne učit tzv. „první cizí jazyk“, rozvíjí schopnost učit se cizímu jazyku a žít v mnohojazyčném a mnohokulturním prostředí. V jazykové propedeutice se žák učí pozorováním různých jazyků, včetně jazyka mateřského, uvažovat o jazyce/jazycích a učit se jazykům, pozitivně přijímat a vnímat odlišnosti v cizích jazycích, získává dovednosti, kterých může využít při učení se konkrétním jazykům, učí se pozitivně využívat poznatky svého okolí s dalšími jazyky a jinými kulturami.

- 7.3 Vytvořit metodický materiál k zavedení jazykové propedeutiky pro učitele 1. stupně ZŠ a rozeslat ho do každé ZŠ.

- 7.4 Zařadit metodu výuky cizího jazyka „napříč předměty 1. stupně“ do vzdělávacího systému.

Z empirických studií je známo, že nejlepších výsledků v učení se cizím jazykům je možné dosáhnout při výuce obsahu než jen jazyku jako takovému. Výuka „napříč předměty“ je vedena učitelem 1. stupně a v rámci různých předmětů je do hodiny zařazována vhodným způsobem výuka cizího jazyka v desetiminutových intervalech. Například v matematice se učí žáci v cizím jazyce číslovky, ve výtvarné výchově barvy, v tělesné výchově pokyny apod. Aktivity v cizím jazyce se stávají významnými součástmi vyučovacích jednotek. K probíraným tématům je možné se vracet a dále je rozšiřovat.

7.5 Vytvořit metodický materiál pro uplatnění metody výuky cizích jazyků napříč předměty, zejména pro anglický jazyk a rozeslat ho do každé ZŠ.

8. Další podpůrné aktivity

8.1 Ustavit Národní jazykovou radu jako vrcholové grémium pro jazykovou politiku, které bude vyvíjet činnost v oblasti harmonizace jazykové politiky v rámci Evropy, bude formulovat národní politiku v této oblasti a bude disponovat pravomocemi a nástroji k jejímu prosazování. Rada bude složena z předních expertů, rozhodujících činitelů a praktiků v oblasti jazykové politiky.

Počítá se se spoluprací se širokou filologickou veřejností, která bude zárukou provázanosti jazykových kompetencí s konkrétními kulturami příslušného jazyka a kompetencemi v češtině. Pro splnění každého schváleného projektu je nutné sestavit pracovní komisi, která rozpracuje projekt do všech detailů s podrobným harmonogramem, rozpočtem a vypracováním kontrolních mechanismů pro správné využívání finančních prostředků.

8.2 Průběžně zpracovávat výsledky jednání pracovní skupiny Evropské komise o výuce cizích jazyků. Čerpat ze spolupráce s ostatními členskými zeměmi. Přípravit zprávu o plnění akčního plánu 2004 – 2006 – Podpora jazykového vzdělávání a jazykové rozmanitosti.

Priority jednotlivých aktivit a formy jejich financování

V části I jsou uvedeny aktivity, bez nichž nelze zahájit realizaci Národního plánu výuky cizích jazyků a na které žádá MŠMT navýšení rozpočtu kapitoly školství, v části II jsou uvedeny aktivity, které MŠMT bude realizovat v rámci stanoveného rozpočtu kapitoly školství, v části III jsou uvedeny aktivity, které jsou realizovatelné ze zdrojů EU, MŠMT, v rámci rozpočtu vysokých škol a s finanční spoluúčastí cílových skupin aktivit a zaměstnavatelů. Jejich realizace však není v roce 2006 nezbytná a lze je přesunout na další roky.

Oblast aktivit I. (prioritní aktivity realizovatelné pouze při navýšení rozpočtu MŠMT)	
2.7a*	Navýšit hodinovou dotaci výuky cizího jazyka v základních školách o 3 vyučovací hodiny na 1. stupni
Oblast aktivit II. (aktivity realizovatelné v rámci rozpočtu MŠMT)	
1.2	Zpracovat metodický materiál pro výuku angličtiny pro předškolní děti a zdarma jej poskytnout mateřským školám, které o něj projeví zájem.
1.3	Zařadit angličtinu do programu přípravy učitelů mateřských škol na příslušných školách vzdělávajících učitele MŠ.
2.1	Proškolit vyučující v rámci DVPP k jazykové propedeutice a výuce "napříč předměty 1. stupně".
2.2	Zařadit angličtinu do programu přípravy učitelů 1. stupně ZŠ na pedagogických fakultách.
2.4	Zadat vypracování metodických materiálů na podporu slovenštiny a dalších jazyků z příbuzné jazykové oblasti ve školách, vydání a rozeslání do všech základních škol.
2.5	Vyhlásit dotační program "Program podpory výuky málo vyučovaných cizích jazyků".
2.6	V návaznosti na deklarovaná doporučení Evropské charty regionálních či menšinových jazyků (ETS č. 148) a v souvislosti s ratifikací Charty Českou republikou podporovat vydávání metodických materiálů a publikací pro využití ve výuce v předškolním, základním a středním vzdělávání.
2.7b	Navýšit hodinovou dotaci výuky cizího jazyka v základních školách o 1 vyučovací hodiny na 2. stupni
2.10	Zavedení Evropského jazykového portfolia do škol.
2.11	Vyučující cizích jazyků budou v rámci DVPP proškoleni pro práci s EJP.
3.3	Podpořit tvorbu malonákladových učebnic jazyků zaměřených na odborný jazyk prostřednictvím výběrového dotačního programu.
5.3	Podpořit jazykové vzdělávání v rámci rekvalifikací a v podnikovém vzdělávání formou dotačního výběrového programu.
6.1a	Vytvořit model kombinovaného studia, který by pracovníkům, kteří složili Státní všeobecnou jazykovou zkoušku nebo Státní speciální jazykovou zkoušku nebo mají srovnatelný zahraniční certifikát v cizím jazyce, umožnil studiem didaktiky příslušného jazyka a pedagogiky a psychologie a školské legislativy v režimu pedagogického studia získat odbornou kvalifikaci pro výuku cizích jazyků.
6.2	Zpracovat rozvojový program pro učitele 1. stupně bez odborné kvalifikace, kteří učí nebo budou učit na 1. stupni ZŠ pro období 2005-2010. VYSOKÁ PRIORITA
6.3	Zavést a realizovat Rámcový plán. Posílit rozpočet DVPP pro semináře cizích jazyků.

7.1	Zajistit zařazení výzkumu a vývoje v oblasti vyučování a učení cizích jazyků do resortního plánu výzkumu
7.3	Vytvořit metodický materiál k zavedení jazykové propedeutiky pro učitele 1. stupně ZŠ a rozeslat ho do každé ZŠ.
7.5	Vytvořit metodický materiál pro uplatnění metody výuky cizích jazyků napříč předměty, zejména pro anglický jazyk a rozeslat ho do každé ZŠ.
8.1	Ustavit Národní jazykovou radu jako vrcholové grémium pro otázky cizojazyčného vzdělávání, složené z předních expertů a politiků pro danou problematiku.
<p>Oblast aktivit III. (aktivity realizovatelné pouze při navýšení rozpočtu MŠMT, případně z ESF v následujícím programovacím období (2.8, 2.9, 3.2)), lze posunout termín realizace</p>	
<p>Aktivity v části III. je možné z hlediska financí rozdělit do následujících oblastí:</p> <p>1) <u>Aktivity financované ze zdrojů EU</u> - vzdělávací program Sokrates II. a jeho podprogramy: financování zahraničních studijních pobytů žáků, studentů a učitelů (aktivita č. 4.5, 2.8, 2.9, 3.2). - ESF: vytvoření jazykového portálu pro e-learningovou podporu jazykového vzdělávání (aktivita 5.1)</p> <p>2) <u>Aktivity financované ze zdrojů MŠMT</u> - navýšení hodinových dotací hodin cizích jazyků v ZŠ a SŠ v rozsahu aktivit, které umožní rozpočet MŠMT (aktivity č. 2.7b, 3.1)</p> <p>3) <u>Aktivity financované v rámci rozpočtu vysokých škol</u> - podpora přípravy učitelů cizích jazyků a výuky předmětů v cizím jazyce (aktivita č. 4.1, 4.3)</p> <p>4) <u>Aktivity s finanční spoluúčastí cílových skupin aktivit a zaměstnavatelů</u> - podpora krátkodobých odborných jazykových pobytů v zahraničí, podpora celoživotního jazykového vzdělávání občanů (aktivita č. 3.2, 5.2)</p>	
2.7b	Navýšit hodinovou dotaci výuky cizího jazyka v základních školách o 2 vyučovací hodiny na 2. stupni
2.8	Podporovat zahraniční výměny prostřednictvím dotačního programu. Dotační program bude administrován ve spolupráci s kraji.
2.9	V rámci rozvojového programu podpory výuky cizích jazyků zajistit finanční prostředky pro služební cesty pedagogů při výjezdech žáků do zahraničí.
3.1	V souvislosti s přípravou na novou maturitní zkoušku bude posílena hodinová dotace vzdělávacích programů středních odborných škol o 1 hodinu výuky cizího jazyka týdně po celou dobu studia.
3.2	Poskytnout prostředky na krátkodobé odborné jazykové pobyty žáků středních škol v zahraničí prostřednictvím dotačního programu. Dotační program bude administrován ve spolupráci s kraji.
4.1	Bude posílen rozpočet vysokých škol o účelové prostředky určené katedrám cizích jazyků na posílení odborného jazyka včetně jazyků méně užívaných.
4.3	Rozšířit nabídku studijních programů aprobační neязыkový předmět s jazykem a rovněž studijních programů cíleně připravujících na výuku neязыkových předmětů - tzv. CLIL (výuka některých předmětů v CJ).
4.5	Poskytnout prostředky na studijní jazykové pobyty v zahraničí studentů vysokých škol, kteří se připravují na učitelské povolání v oboru cizí jazyk prostřednictvím dotačního programu.
5.1	Jazykové vzdělávání bude podpořeno vybudováním Národního jazykového portálu, který bude umožňovat všem občanům bezplatně se vzdělávat formou e-learningových jazykových kurzů. Kurzy budou zpracovány pro různé jazyky v různých jazykových úrovních definovaných Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky.
5.2	Program jazykového vzdělávání dospělých bude využívat vzdělávací poukázky jako účinný nástroj pro podporu poptávky po dalším vzdělávání. Kurzy budou zpracovány pro různé jazyky v různých jazykových úrovních definovaných Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky.
6.1b	Uvést do praxe model kombinovaného studia (bod 6.1a)

